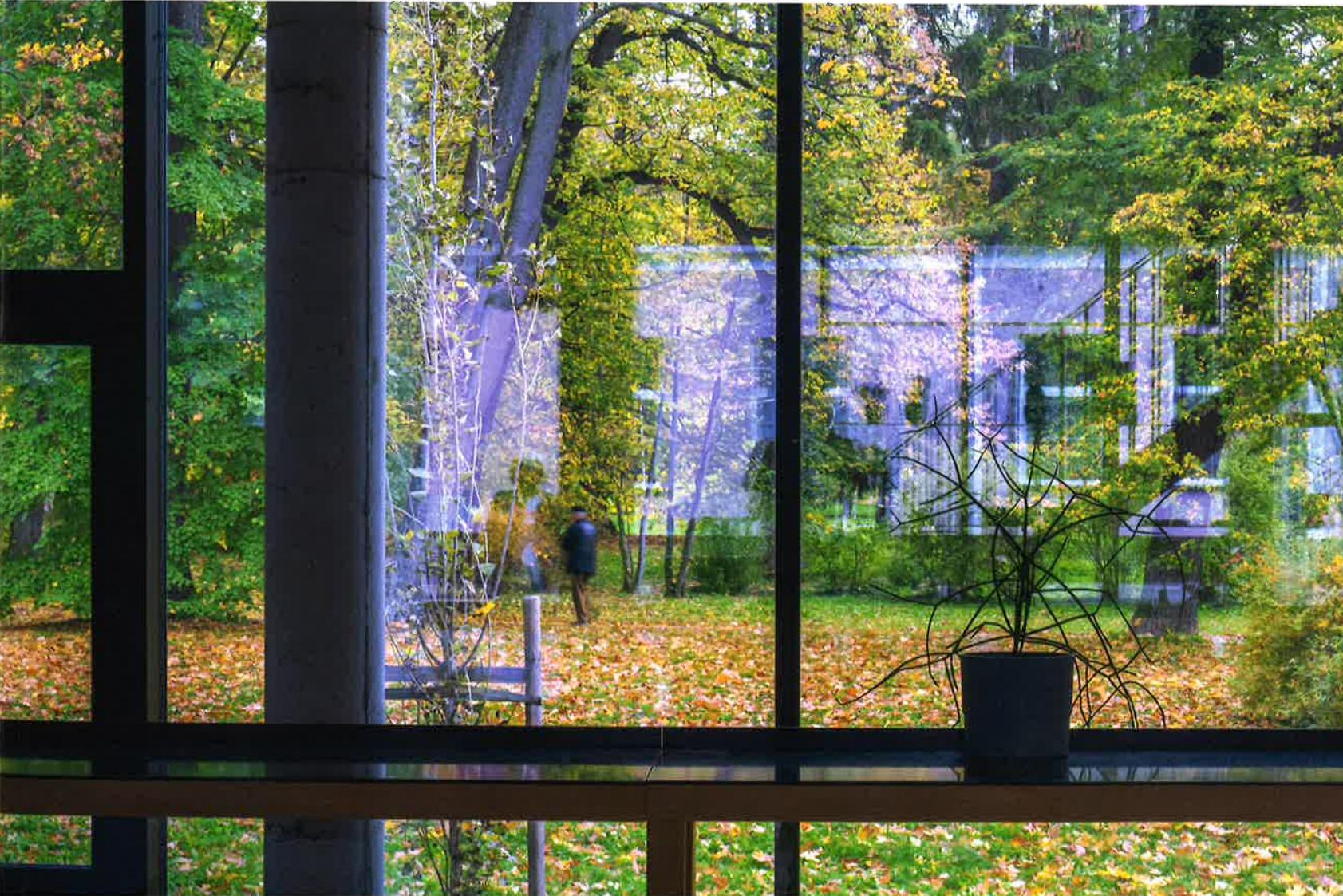

PROJEKT

IKEA – obchodný dom a hostel
Kaviareň Norma
Maggie's Care Centre
Vinárstvo PREDIUM

REVUE SLOVENSKEJ ARCHITEKTÚRY
VYCHÁDZA OD ROKU 1959 — ROČNÍK 64

04/2022
ZELENÁ PRE ARCHITEKTÚRU

PROJEKT
04/2022
ZELENÁ
PRE
ARCHITEKTÚRU

REVUE SLOVENSKEJ ARCHITEKTÚRY
VYCHÁDZA OD ROKU 1959 — ROČNÍK 64

REALIZÁCIE

IKEA
Viedeň
querkraft architekten

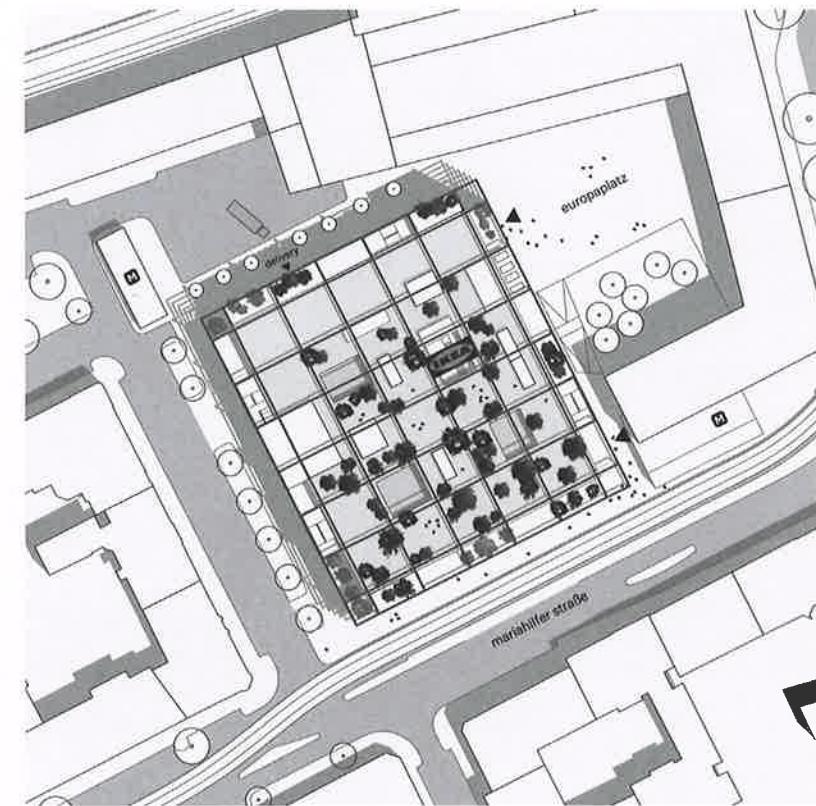
Dobrý sused

Text: Samuel Netočný

Modro-žlté štandardizované haly s vysokým reklamným totemom uprostred asfaltových polí dopĺňajú mnohé predmestské nákupné zóny. Spolu s nákupnými centrami, hypermarketmi, veľkoobchodmi stavebných materiálov a autosalónov rozmažávajú kedysi jasne definovanú hranicu medzi sídlom a krajinou. Odkázané na individuálnu automobilovú dopravu vysávajú život z centier miest, vyžadujú si rozširovanie infraštruktúry a zároveň nás ľubivo lákajú na pohodlné nakupovanie. Veľkoobjemovú korisť si môžeme ľahky priviesť autom až do obývačky.

Viacposchodový európsky obchodný dom, ktorý sa začal typologicky vyvíjať v 19. storočí a profitoval zo symbiózy s centrom mesta, bol v posledných dekádach prevalcovaný americkým konceptom typu mall. Trojrozmernosť na malom pozemku bola nahradená jednou veľkou horizontálnou nákupnou plochou, ideálne bez schodov a iných prekážok.

S podobnou stereotypnou predstavou chcela IKEA pred rokmi v centre Viedne zrealizovať svoju tretiu nákupnú halu. Zámer bol prestrešiť koľajisko Západnej vlakovej stanice. Nad ním vybudovať

Situácia

parkovisko pre viac ako 500 áut a modro-žlté krabice s troma časťami, ako ich poznáme – s výstavnou časťou, otvoreným trhoviskom a samoobslužným skladom.

Tu narazili na silný odpor radnice, ktorá o novom magnetu na autá v centre mesta nechcela ani počuť. K požiadavke sa ale postavila konštruktívne, keď ponúkla budovu na zbúranie hneď vedľa stanice a stanovila si dve hlavné podmienky – na streche musí byť verejne prístupná terasa a nesmie byť vybudované ani jedno parkovacie miesto. Ďalšiu výzvu pre investora znamenala plocha pozemku. Zastavaná plocha mala byť takmer 5-krát a celková plocha pozemku 10-krát menšia ako u priemernej haly na predmestí.

Bola vyhlásená trojkolová vyzvaná súťaž s mottem „We want to be a good neighbour“ so zadaním kompaktného viacposchodovo-vého obchodného domu s hostelom a strešnou terasou. Vŕtaným návrhom sa stal jednoduchý, ale dômyselný koncept regálu od viedenského kolektívu querkraft. Následne musela rakúska poľočka reťazca tri roky prehovárať svoju švédsku matku, že nejde o experiment odsúdený k zániku, ale o nasledovania hodný počin.

Hlavným znakom budovy je kombinácia pôdorysného racionalného rastra 10×10 m a emotívne stvárnenej fasády regálu s nadromernými kvetináčmi s domácimi druhami stromov a krí-

kov. Autori týmto priamo odkazujú na známy Hundertwasserhaus. Ja by som k nim pridal aj Majolikahaus na Naschmarkte od Otta Wagnera a tým vsadil dom do širšieho kontextu stvárnenia prírodných motívov vo viedenskej architektúre.

Robíme to zámerne, pretože aj napriek počítanovej simulácii, že zelená fasáda bude ochladzovať okolie o $1,5^{\circ}\text{C}$ a čiastočne zatienovať budovu, je to stále viac fasáda než plne funkčný ekologický prvk. Zároveň ale táto krásna fasáda plne reprezentuje to, čo sa skrýva za ňou – nekompromisne súčasnú a konzervatívne premyslenú architektúru budovy s viacerými vrstvami udržateľnosti.

Prvou je urbanistická. Budova leží na križovatke dvoch liniek metra, troch električkových tratí, v blízkosti regionálnej stanice a má 200 parkovacích miest na bicykle. Auto tu nie je žiaduce. Má dva vchody do predajne – jeden z ulice a jeden priamo z metra. 4,3 metrov široká predsadená fasáda vytvára podlubie, ktoré je v istej časti zároveň zastávkou električky, a smerom do ulice sú orientované typické prevádzky mestského parteru: lekáreň, holič a pekáreň. Budova na svojom okolí aj napriek náplni neparazituje, ale ho rozumne dopĺňa. Fasáda výrazne oživuje verejný priestor ulice a príľahlého námestia a vnáša do neho farby a náladu typické pre ročné obdobia. O veľkorozmerných logách a obrovských žl-

to-modrých farebných plochách nemôže byť reč. Hlavnou farbou je biela a, samozrejme, zelená.

Ďalšou vrstvou udržateľnosti je architektonicko-konštrukčný systém samotnej budovy. Predajná plocha je betónový skelet o celkovom rozmere 50×60 m. Dokonalá flexibilita je zaručená tým, že okrem hlavného schodiska sa tu nenachádzajú žiadne šachty, výtahy a únikové schodiská. Tie sú uložené po obvode na zvyšných troch fasádach. Budúce prestavby a potenciálne zmeny využitia sa budú dať vykonáť omnoho jednoduchšie. Relativne nízka hĺbka budovy a dobre rozložené patá v horných poschodiach poskytujú dostatok denného svetla aj v bočných priestoroch.

V tejto predajni úplne chýba samoobslužný sklad. V predajnej časti, ktorá je hybridom výstavnej haly a trhoviska, je možné zakúpiť len tovar, ktorý sa dá odviezť na bicykli alebo verejnou dopravou. Nábytok sa dá objednať a bude doručený elektromobilom.

V podzemí sa nachádza plne automatizovaný sklad bez jediného zamestnanca. Dopĺňanie funguje z nákladných áut, ktoré sú v budove otočené na točni, aby sa zamedzilo cúvaniu na ulici a rušeniu susedov.

Tretou je sociálna udržateľnosť. V posledných dvoch poschodiach sa nachádza hostel s približne 360 posteľami, ktorý nepretr-

žíte láka pocestných. Na spoločnej a verejne prístupnej terase sa stretávajú domáci na nákupoch, zvedaví turisti, uvoľnení nocľažníci, najrôznejšie národnosti a náboženstvá, aby si pri káve užili túto krásnu strešnú záhradu a výhľad na mesto. Sila architektúry a tohto miesta snáď nedá vzájomnej nevraživosť priestor.

Na jednu formu udržateľnosti ma upozornil autor Jakob Dunkl – na emočnú. Proti väčšine nových budov sa zvykne, často oprávnenne, protestovať. Táto nová budova si zákratko získala srdcia mnohých a vznikol oficiálny fanklub pre IKEU na Západnej stanici. Príaznivci napríklad spoločne každý rok oslavujú jej narodeniny. Je to príklad toho, ako dobrá súčasná architektúra dokáže vytvárať v ľudoch pozitívne emócie.

Na Mariahilfer Straße 132 sa stretlo sebavedomé vedenie mesta s jasou predstavou toho, že nechcú zbytočné autá v meste, investor, ktorý dokázal revidovať svoj zabehnutý obchodný systém, a architekti, ktorí „priečnou silou“ posunuli na prvý pohľad nevyhovujúcu typológiu obchodného domu smerom do dynamického 21. storočia. Vznikla jednoduchá, ale zároveň vrstevnatá stavba s jasne pozitívnym účinkom na svoje okolie.

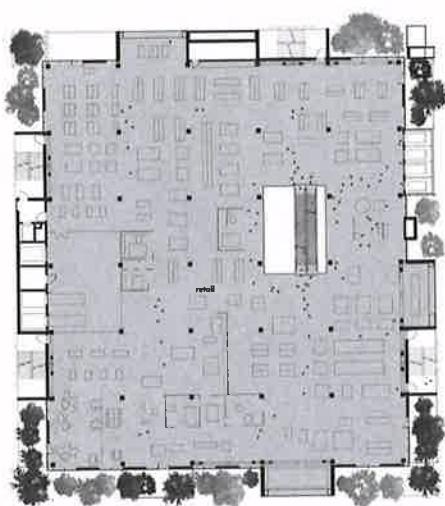
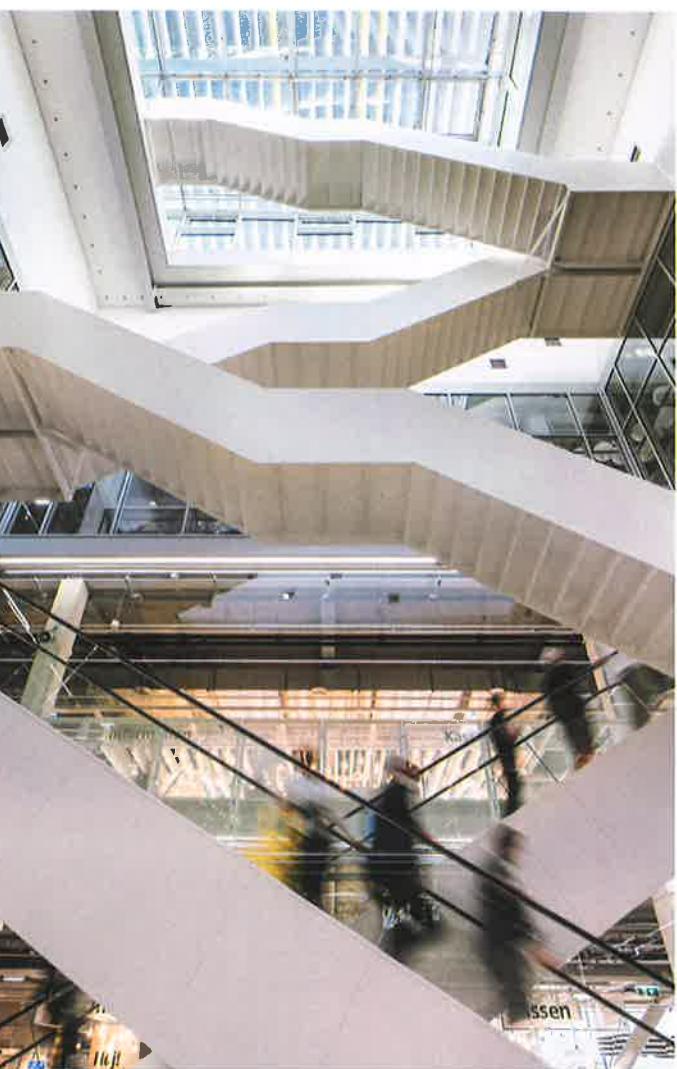
Viac takých stavieb do našich miest a viac pôvodnej krajiny v ich okolí!

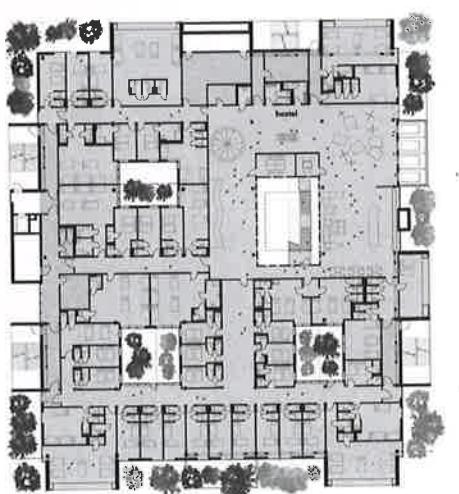
REALIZÁCIE

REALIZÁCIE

Pôdorys 4. NP – obchod

Pôdorys 7. NP – hostel

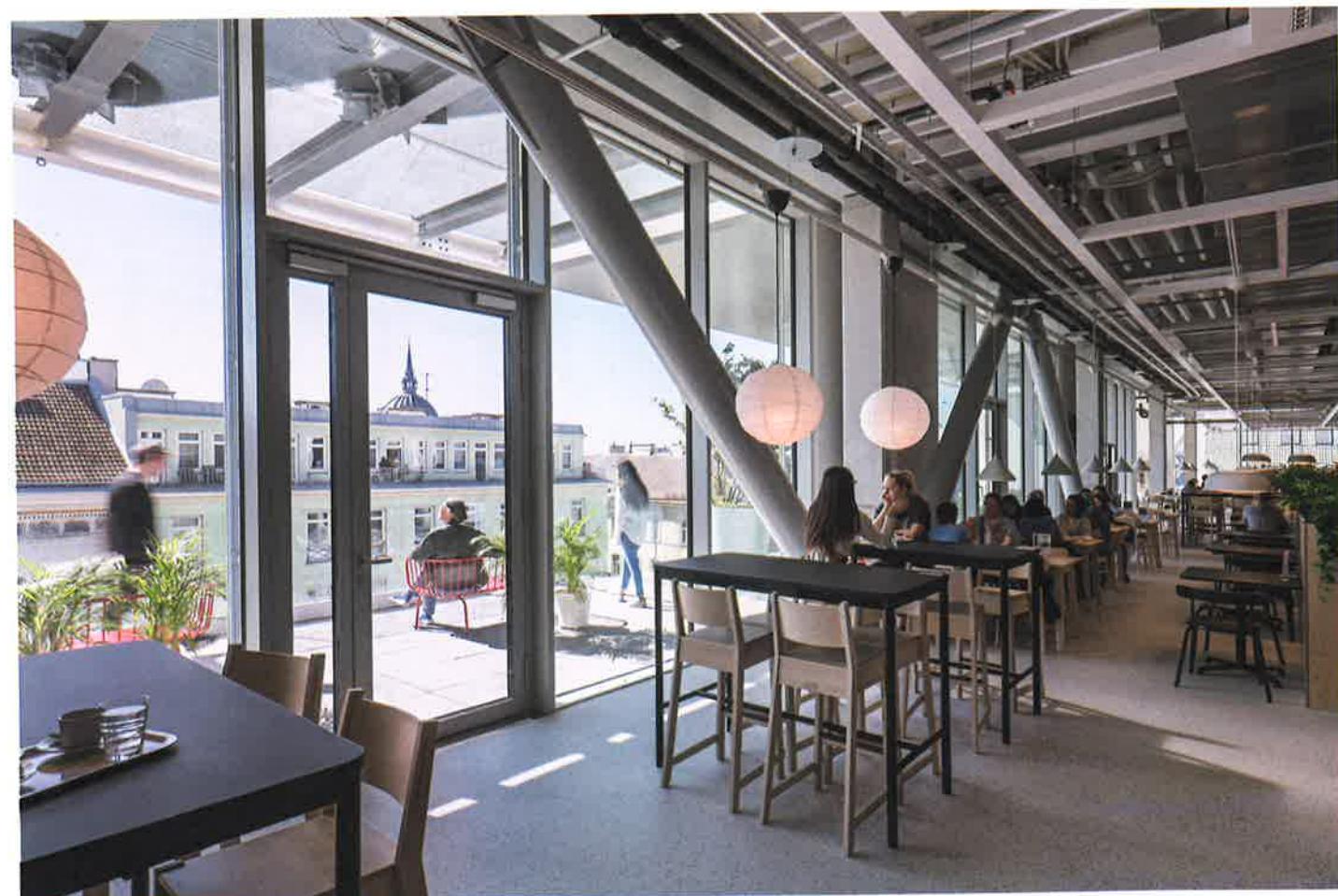

Pôdorys 8. NP – strešná terasa

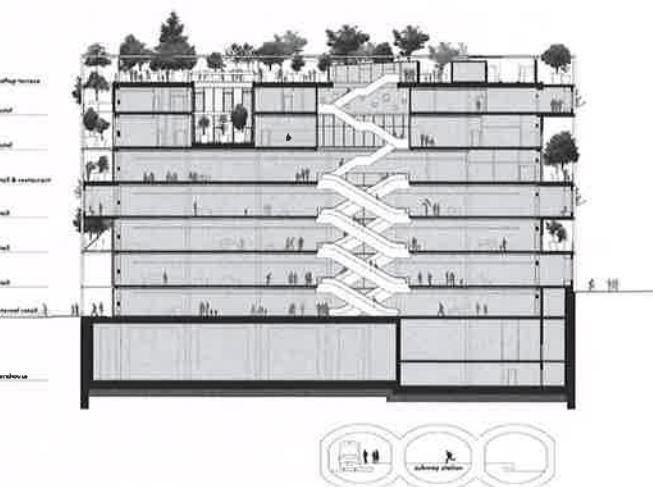
REALIZÁCIE

REALIZÁCIE

Rez

IKEA – obchodný dom a hostel

Europaplatz 1, Viedeň

Autori: querkraft architekten / Jakob Dunkl, Gerd Erhartt, Peter Sapp

Vedúca projektu: Carmen Hottinger

Investor: IKEA Österreich

Súťaž: 2017

Ukončenie realizácie: 08. 2021

Úžitková plocha: 26 200 m²

Foto: Hertha Hurnaus, Christina Häusler

AK Csanda-Piterka

csanda-piterka.sk

Architektonická kancelária má svoje začiatky v roku 2006, pričom spolupráca zakladajúcich členov (Milan Csanda, Marián Piterka – architekt a stavebný inžinier) sa sporadicky odohrávala od skončenia vysokoškolských štúdií v roku 1996. Dnes už 11-členný kolektív okrem 3 stálych spoločníkov (od roku 2008 sa pridal Milan Koniar) sa v priebehu už 16-ročnej história postupne obmieňal o pestrú škálu najmä mladých architektov a stavebných inžinierov. Obsah činnosti ateliéru je od začiatku zameraný nielen na architektonické navrhovanie, ale aj na tak trochu srdcovú záležitosť – územné plánovanie. V oblasti architektonického navrhovania je našou filozofiou zladiť kontext prostredia a predstavy stavebníka v súhre súčasnej architektúry, racionálnej dispozície a optimálnych stavebných konštrukcií. V oblasti územného plánovania pochopením urbanistického vývoja a identifikáciou daností súčasnosti hľadáme a navrhujeme podmienky pre optimálne alebo aj odvážne možnosti budúcnosti.

ATELIER-S

ateliers.sk

ATELIER-S pôsobí v projekcii od roku 2004 a začína so zostavou piatich architektov v zložení Sven Szokolay, Rudolf Látečka, Martin Maňo, Daniel Šubin a Juraj Výboh. V priebehu času, tak, ako to býva, sa zostava začala meniť a v ateliéri sa vystriedalo niekoľko architektov – medzi nimi aj Lubica Jesenaiová, Zuzana Dršková Bystrianska a Ondrej Gonda. Dnešnú zostavu tvoria Miroslav Tomík, Sven Szokolay, Hana Wildová, Katarína Maršílová a Barbora Lančík. Ateliér sa väčšinu času venuje menším a stredne veľkým projektom (až na pár výnimiek) a návrhy sa snaží realizovať podľa možnosti nie na komerčnej báze. Tvorba návrhov prebieha v úzkej spolupráci s investormi, pričom hlavným zámerom je obojstranná spokojnosť (nielen investora).

querkraft architekten

querkraft.at

Architektonická kancelária querkraft so sídlom vo Viedni bola založená v roku 1998. O úspešnej spolupráci tímu s cca 45 spolupracovníkmi svedčí vyše 100 projektov, súťaží a realizácií v Rakúsku i zahraničí. Ako svoj leitmotív querkraft architekti označujú snahu dať ľuďom priestor, čiže permanentnú snahu o vekorysosť pri stvárvňovaní priestoru, ako aj slobodu v rozvoji jeho užívateľov. Najmä v oblasti bývania sa im podarilo presadiť veľa projektov zodpovedajúcich tejto filozofii poetického pragmatizmu. Stálou súčasťou ich diela sú ale takisto kancelárske budovy, múzeá alebo projekty pre verejný priestor, čo dokazuje aj už teraz pamiatkovo chránené Múzeum Liaunig v Korutánsku. Za prvého budova bez áut pre IKEA vo Viedni a rakúsky pavilón na svetovej výstave v Dubaji získali querkraft architekti rôzne ceny za udržateľnosť. Krédom práce Jacoba Dunkla, Gerda Erhartta, Petra Sappa a ich tímu je priateľstvo, rešpekt a radosť z práce.

GutGut

gutgut.sk

GutGut je skúsený, mienkotvorný a inovatívny slovenský architektonický ateliér pod vedením architektov Štefana Polakoviča a Lukáša Kordíka, ktorého tvorba siaha od malých intervencii cez navrhovanie budov až po urbánne plánovanie. Ich známe realizácie ako bytový dom na Dunajskej ulici v Bratislave, rekonštrukcia panelového bytového domu v Rimavskej Sobote, chaty pri Seleckých jazerách alebo konverzia industriálneho objektu Mlynica v Bratislave sa opierajú o medzinárodnú skúsenosť a zároveň reagujú na lokálny kontext a história. GutGut je dvojnásobným laureátom Ceny ARCH a viacnásobným laureátom Ceny za architektúru CE-ZA-AR. V roku 2019 bol projekt Mlynica vybraný medzi 40 najlepších projektov na cenu Mies van der Rohe Award.